

GUVERNANȚĂ ȘI SECURITATE ÎN UNIUNEA EUROPEANĂ

CRONOLOGIE

9 mai 1950 - ministrul de externe francez, Robert Schuman face cunoscut proiectul lui Jean Monnet de punere în comun a producției de cărbune și oțel între Franța și Germania federală.

1951 - este semnat - de către „cei șase” - Tratatul de Creare a Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului (CECO), tratat ce a intrat în vigoare la 25 iulie 1952.

CRONOLOGIE

1957 - semnarea la Roma a Tratatului de instituire a Comunității Economice Europene (CEE) și a Tratatului de creare a Comunității Europene a Energiei Atomice (Euratom).

1959 - este creată, prin Tratatul de la Stockholm, Asociația Europeană a Liberului Schimb (AELS), la inițiativa Regatului Unit al Marii Britanii, însoțită de alte țări europene care considerau la acea dată cu au vocație să întregreze Comunitățile Europene.

1965 - Tratatul de la Bruxelles - instituie un Consiliul unic și o Comisie unică a Comunităților Europene, fuziunea executivelor intrând în vigoare de la 1 ianuarie 1967.

CRONOLOGIE

1971 - semnarea la Bruxelles a Tratatului privind prima extindere a Comunității europene, prin aderarea Marii Britanii, Danemarcei și Irlandei, (devine efectivă la 1 ianuarie 1973).

1974 - încercarea de instituționalizare a Consiliului European, la propunerea președintelui de atunci al Franței, Valery Giscard d'Estaing.

1976 - decizia alegerii prin vot direct a parlamentarilor europeni, aplicabilă începând cu 1979, următoarele alegeri europene.

1979 - Grecia semnează Tratatul de aderare la CEE (intră în vigoare la 1 ianuarie 1981).

CRONOLOGIE

1985 - este semnat Tratatul de aderare la CEE privind Spania și Portugalia, cele două țări devenind efectiv membre ale Comunității Europene la 1 ianuarie 1986.

1986 - Actul Unic European (AUE), marcat însă, parțial, de eșecul tentativei de inserare în AUE a unei părți a reglementării referitoare la cooperarea polițienească dintre țările membre.

1992 - semnarea la Maastricht a Tratatului asupra Uniunii Europene, (intrat în vigoare la 1 noiembrie 1993), instituie arhitectura Uniunii pe trei piloni: Comunitatea Europeană (primul pilon), Politica Externă și de Securitate Comună (PESC) și Justiția și Afacerile Interne (JAI)

CRONOLOGIE

1992 - semnarea Acordului pentru crearea Spațiului Economic European (SEE) între CEE și AELS, acord intrat în vigoare la 1 ianuarie 1994.

1993 - printr-o decizie din 8 noiembrie, „Consiliul CE” devine Consiliul UE, iar „Comisia CE” devine Comisia Europeană.

1995 - extinderea Comunității prin aderarea Austriei, Finlandei și Suediei.

1997 - Tratatul de la Amsterdam (intrat însă în vigoare la 1 ianuarie 1999).

CRONOLOGIE

2000 - Conferința interguvernamentală de la Nisa - evidențiază limitele metodei interguvernamentale, a condus la redactarea și semnarea Tratatului de la Nisa.

2001 - semnarea Tratatului de la Nisa, referitor în mod esențial la problemele instituționale și la viitorul proces de lărgire a UE (intrat în vigoare la 1 februarie 2003).

2001 - adoptarea la Laeken a „Declarației pentru viitorul Uniunii Europene”, cu intenția de reorganizare a integrării și a extinderii Uniunii la alte 12 state.

2002 - Summit-ul de la Copenhaga - invitația de aderare pentru zece noi state.

CRONOLOGIE

2004 - la 1 mai are loc aderarea la UE a unui prim grup de zece state.

2004 - semnarea Tratatului constituțional - neratificat însă de Franța și Olanda - aceasta a condus la redemararea discuțiilor pentru un nou text de tratat „constituțional”

2007 - România și Bulgaria au aderat la UE.

2007 – Tratatul de la Lisabona (intrat în vigoare la 1 decembrie 2009).

2013 - aderarea Croației la UE

2016 - referendum Marea Britanie pentru ieșirea din UE, în acord cu prevederile art 50 al TUE

2020 - Marea Britanie a părăsit UE

CE ESTE UNIUNEA EUROPEANĂ (UE)

- sistem politic sui generis
- organizație cu structură instituțională originală, fără guvern sau reprezentare democratică tradițională, a cărei guvernare se face cu instrumente specifice;
- nu este un stat în devenire;
- organizație internațională;
- communitate politică în devenire, similară în acest sens unui stat;
- cea mai de succes organizație multilaterală;
- familie de țări liberal-democratice care acționează colectiv în baza unui sistem instituționalizat de luare a deciziilor;
- structură undeva între o organizație internațională tradițională și un stat

Ce este UE? Interguvernamentalism

Caracteristici

- se bazează pe tratate încheiate între state, în baza cărora reprezentanții guvernelor naționale inițiază cooperarea voluntară. Statele lucrează împreună fără să renunțe la suveranitate
- Organismele interguvernamentale dispun de autonomie organizațională și decizională limitată, deciziile se iau prin consens. Au secretariat permanent, cu competențe proprii reduse
- Nu dispun de instrumente suficiente pentru a-și impune voința statelor membre reticente
- vizează scopuri, obiective și se manifestă pe arii geografice foarte variate

Ce este UE? Interguvernamentalism

-din această perspectivă, instituțiile UE pot fi privite ca o rețea sau un cadru în care actorii naționali caută să își coordoneze interesele și preferințele politice.

-UE este un set de instituții și legi care încurajează statele să coopereze

-Contraargumente:

-UE are o structură instituțională amplă și complexă - instituții complexe, reuniuni frecvente și regulate

-are responsabilități politice ample, gestionează domenii importante de politici - agricolă, comercială, concurență, competențele cheie de elaborare și decizie aparținând UE

În concluzie UE este mai puțin decât un stat, mai mult decât o organizație interguvernamentală

(Neil Nugent, Guvernământ și politică în Uniunea Europeană, pp. 464-4)

Ce este UE? Federalism

Caracteristici

- puterea este împărțită între autorități decizionale centrale și regionale/locale;
- divizarea autorității este precizată în documente constituționale, iar disputele sunt reglementate de o autoritate judiciară supremă;
- competențele sunt distribuite echilibrat între autoritățile federale și cele regionale
- împărțirea puterii nu este rigidă, există suprapuneri sau împletiri de competențe
- domenii aflate exclusiv în competența autorităților centrale țin de identitatea, coerența și protecția sistemului federativ - afacerile externe, securitatea și apărarea, guvernarea monedei, protecția drepturilor cetățenilor

Ce este UE? Federalism

UE:

- autoritatea este partajată între instituțiile centrale de decizie (Comisia, Consiliul, PE etc) și autoritățile guvernamentale ale statelor membre
- competențele sunt partajate conform tratatelor, există o autoritate jurisdicțională supremă (Tribunalele UE) cu autoritatea de a decide asupra litigiilor legate de distribuția competențelor;
- atât autoritățile centrale cât și cele naționale dispun de competențe și responsabilități privind politicile publice

Ce este UE? Federalism

Contraargumente:

- deși competențele sunt partajate, cele ce revin autorităților centrale depind de consimțământul statelor membre (e.g. regula unanimității în Consiliu în chestiunile privind extinderea, politica externă, securitatea, măsurile fiscale)
- echilibrul politic înclină spre statele membre. acestea controlează politicile din domeniile ce presupun cheltuieli publice masive: sănătate, educație, apărare, bunăstare socială etc.
- afacerile externe, securitatea și apărarea, drepturile cetățenilor sunt în curs de evoluție la nivelul UE și au o componentă interguvernamentală considerabilă
- autoritățile europene nu au drept de uz de forță legală pe teritoriul UE

(Neil Nugent, Guvernământ și politică în Uniunea Europeană, pp. 464-4)

Ce este UE? Neofuncționalism

- inspirat de integrarea europeană
- integrarea într-un sector se va extinde și către alte sectoare prin procesul de spill-over (integrarea într-un sector va determina necesitatea de integrare în alte sectoare)
- integrarea este văzută ca proces către o comunitate politică supranațională, care nu presupune o constituție comună, ci transfer parțial de loialitate politică către entitatea supranațională, care va putea adopta, conform competențelor acordate, decizii obligatorii pentru statele membre

(Anne Mette Kjaer, Guvernanța, p. 103)

GUVERNANȚA

- termenul provine din grecescul *kubernân* - a cârmui, a pilota; a fost utilizat de Platon cu privire la proiectarea unui sistem de guvernământ;
- în evul mediu a fost înlocuit cu termenul *gubernare*, cu același înțeles;
- era sinonim cu *gubernare* - funcția sau calitatea de a guverna, maniera de a guverna
- în anii '80 termenul a primit un înțeles ce nu se mai limita doar la guvern(e), incluzând și actori ai societății civile. Guvernele/statele nu mai sunt singurii actori relevanți în proces.
- pentru atingerea obiectivelor comune importante sunt rețelele, fie că sunt interguvernamentale, interorganizaționale, transnaționale, de încredere etc.

GUVERNANȚA

- ▶ guvernanta se referă la rețele auto-organizatoare și interorganizaționale, caracterizate de interdependență, schimb de resurse, reguli ale jocului și autonomie semnificativă față de stat
- ▶ guvernanta globală include sisteme de conducere la toate nivelurile activității umane: de la nivelul familiei până la nivelul organizațiilor internaționale, iar exercitarea controlului, în vederea atingerii obiectivelor, implică repercusiuni transnaționale

GUVERNANȚA

- ▶ guvernança implică gestionarea unor reguli politice ale jocului, formale și informale. guvernança se referă la acele măsuri care implică stabilirea unor reguli pentru exercitarea puterii și soluționarea conflictelor cu ajutorul acestor reguli”
- ▶ (Apud Anne Mette Kjaer, Guvernança, C&A Publishing, p. 3)

GUVERNANȚA

- proces predictibil, transparent, cu o birocrație profesionistă și așezată în slujba binelui public și legalității, cu procese decizionale transparente, cu implicarea în chestiunile publice a unei societăți civile puternice;
- termenul este distinct de guvernământ sau guvernare ca instituție, ca exercițiu operațional al puterii;
- definește procesul, este înțeles ca relație de putere

GUVERNANȚA

Buna guvernanță - definită de eficiența sistemului politico-administrativ și a celui economic, precum și de participarea societății civile la actul decizional

Presupune descentralizarea actului de decizie pe niveluri de competență: european, național, regional, local (contracte tripartite - comunitate, state, autorități locale - mai multe competențe autorităților naționale în elaborarea politicilor comunitare și realizarea obiectivelor definite de legislația comunitară)

GUVERNANȚA

Carta Albă a Guvernației Europene (2001)

Principii:

- transparență
- participare activă a instituțiilor europene, a statelor membre și a cetățenilor europeni
- responsabilitate
- eficiență
- coerență

Guvernanța în UE. Guvernanța multinivel

Caracteristici

- status nu mai deține monopolul în procesul de elaborare a politicilor publice
- competențele decizionale sunt partajate. Acestea sunt exercitate de autoritățile naționale, dar și de alți actori aflați la nivel superior sau inferior. La nivelul UE ne referim la Comisia Europeană, PE, Curțile UE, Consiliul European, care exercită influențe asupra proceselor și a rezultatelor politicilor europene
- procesul colectiv de decizie presupune o cedare considerabilă de suveranitate
- regiunile nu mai sunt limitate la nivel regional, ci pot acționa la nivelul UE
- este un model de politică care implică trei niveluri - regional, statal, al UE
- și rețelele de negociere între ele (Anne Mette Kjaer, Guvernanța, pp117)

Guvernanța multinivel a UE

-domeniile politicii sunt interconectate, nu suprapuse - activitatea politică națională nu este limitată la spațiul național, accesul național la deciziile UE se face pe multiple canale și prin interconexiuni între diversele niveluri de guvernare: supranațional, național, subnațional. “Statele sunt parte integrantă și puternică a UE, dar ele nu mai oferă unica interfață între arenele supranaționale și subnaționale și ele împart, în loc să monopolizeze, controlul asupra multor activități ce se desfășoară pe teritoriile lor”

-(Apud Neil Nugent, Guvernământ și politică în Uniunea Europeană, pp. 464-465; Anne Mette Kjaer, Guvernanța, pp111-112)

-politica de coeziune ilustrează guvernanța multinivel (alocare bugetară, cadru uniform de reglementare, elaborarea și implementarea programelor se realizează prin colaborare strânsă între regiuni, state și UE)

Gubernanța în rețea a UE

- conceptul de rețea a fost dezvoltat în cadrul național de elaborare a politicilor
- o politică de rețea este un set de organizații dependente de resurse, numărul de membri fiind variabil, iar interacțiunile variază de la ocazional la frecvent, în timp ce competențele membrilor pot fi diferite (inegale)
- aplicabilitatea acestui model de guvernare la UE este dată de alcătuirea sistemului instituțional european, respectiv de distribuția diferențiată a competențelor pentru diferite etape de elaborare și implementare a politicilor, respectiv conceperea este asociată nivelului supranațional, iar implementarea celui național

Guvernanța în rețea a UE

- politicile europene sunt elaborate și implementate în cadrul unor rețele specializate, dezvoltarea acestora fiind rezultatul integrării europene, creșterii nivelului de expertiză în diferite domenii, intensificării interdependențelor globale. Rețelele acționează ca multiplicatori, familiarizând populația cu UE și prezentând politicile în acțiune.
- Implică mai multe categorii de actori:
 - actori publici** - supranaționali, interguvernamentali (Consiliul), naționali (statele membre), actori regionali și locali
 - actori din sectorul privat și non-profit**

Guvernanța în rețea a UE

Avantaje - flexibilitatea în alocarea resurselor necesare pentru atingerea obiectivelor comune

-posibilitatea de a eficientiza politicile prin mutarea nivelului de decizie

Dezavantaje - aplicabilitatea transnațională punctuală

-potențialul perturbator al numărului mare de actori implicați care poate conduce la o îngreunare a actului decizional, nerespectarea aspectelor formale

(Oana Andreea Ion, pp. 148-155)

INSTITUȚII

- ▶ **Consiliul european - reglementat de art 15 al Tratatului Uniunii Europene**
 - definește orientările și prioritățile politice generale, stabilește agenda politică a Uniunii prin concluzii adoptate în cadrul reuniunilor
 - reunește șefi de stat sau de guvern ai statelor membre, președintele Consiliului și președintele Comisiei Europene
 - la întruniri participă Înalțul Reprezentant pentru Politică Externă al Uniunii
 - se pronunță prin consens în majoritatea cazurilor, sau cu unanimitate, respectiv majoritate calificată în situațiile prevăzute de tratate (dacă se recurge la vot, președintele și președintele Comisiei nu votează)
 - se reunește trimestrial

INSTITUȚII

Președintele Consiliului European:

- este ales cu majoritate calificată pentru un mandat de 2,5 ani, pentru cel mult două mandate
- prezidează lucrările Consiliului
- asigură pregătirea și continuitatea lucrărilor, în cooperare cu președintele Comisiei
- acționează pentru facilitarea coeziunii și a consensului
- prezintă PE un raport după fiecare reuniune a Consiliului European
- asigură reprezentarea UE în probleme referitoare la politica externă și de securitate comună

Funcția este deținută în prezent de Charles Michel.

INSTITUȚII

- ▶ **Consiliul Uniunii Europene (Consiliul de miniștri, Consiliul) - art. 16 din Tratatul Uniunii europene**

Rol: reprezintă guvernele statelor membre

Structură cu funcție:

- legislativă și bugetară (alături de Parlamentul European - PE)
- de coordonare a politicilor statelor membre
- elaborare a politicii externe și de securitate pe baza orientărilor

Consiliului European

- încheiere acorduri UE cu state terțe sau alte organizații internaționale

INSTITUȚII

Componentă: câte un reprezentant la nivel ministerial pe domeniul de politică supus discuțiilor, ce reprezintă statul membru al UE și exercită dreptul de vot

Decizia se adoptă prin vot cu majoritate calificată
din 2014 majoritatea calificată este de 55% (15 state minim),
reprezentând 65% din populația Uniunii minim
minoritatea de blocare este reprezentată de cel puțin 4 membri ai UE
(35% din populația UE) - dacă nu este îndeplinită condiția majoritatea
calificată se consideră a fi întrunită
dacă Consiliul nu ia decizia la propunerea Comisiei Europene sau a
Înaltului Reprezentant, majoritatea calificată este de 72% dintre membri
(65% din populație)

- în materie de politică externă, decizia se ia cu unanimitate
- în materie de proceduri și chestiuni administrative, decizia se ia cu majoritate simplă

INSTITUȚII

- ▶ COREPER - Comitetul Reprezentanților Permanenți ai guvernelor statelor membre pe lângă Uniunea Europeană. Activitatea sa este reglementată de art 240 alineatul (1) din TFUE.

Este alcătuit din „reprezentanții permanenți” ai fiecărui stat membru, care sunt, de fapt, ambasadorii țărilor lor pe lângă UE. Reprezentanții permanenți exprimă poziția guvernelor lor.

INSTITUȚII

Coreper este grupul de pregătire principal al Consiliului. Are următoarele atribuții:

- coordonează și pregătește lucrările diferitelor formațiuni ale Consiliului
- asigură coerența în cadrul politicilor UE
- stabilește acorduri și compromisuri care sunt transmise ulterior Consiliului spre adoptare

Nu este un organ de decizie al UE și orice acord asupra căruia convine poate fi repus în discuție de către Consiliu, care are competența exclusivă de a lua decizii. pregătește lucrările

INSTITUȚII

- ▶ Parlamentul European (PE) - reglementat de art 14 din Tratatul Uniunii Europene

Funcții:

- legislativă și bugetară (alături de Consiliu)
- consultativă
- de control politic

Are maximum 750 de membri + președintele PE, cu mandat de 2,5 ani. (minim 6 și maxim 96 membri/stat membru UE), aleși prin vot direct în statele membre ale Uniunii, pentru mandate de câte 5 ani, reprezentând cetățenii europeni.

INSTITUȚII

Președintele PE în prezent este David Maria Sassoli. În actuala formulă, PE are 705 membri, reprezentând 7 grupuri politice. Membrii PE își desfășoară activitatea în 27 de comisii care pregătesc lucrările sesiunilor plenare.

Alege președintele Comisiei Europene

INSTITUȚII

► **Comisia Europeană - art. 17 din Tratatul Uniunii Europene**

Rol:

- promovează interesul general al Uniunii
- asigură aplicarea tratatelor, a măsurilor adoptate de instituții pe baza tratatelor
- supraveghează aplicarea dreptului Uniunii sub controlul Curții de Justiție a Uniunii Europene
- execută bugetul UE
- gestionează programele UE
- are funcții de coordonare, executare, administrare, în conformitate cu condițiile prevăzute de tratate
- asigură reprezentarea externă a UE, cu excepția politicii externe și de securitate comună (domeniu în care reprezentarea este asigurată de președintele Consiliului European)
- adoptă inițiative de programare anuală și multianuală

INSTITUȚII

Mandatul comisiei este de 5 ani

Are 27 de membri, numiți comisari, aleși pe baza competenței lor generale, dintre personalități ce prezintă garanții de independență, propuse de statele membre ale UE pentru portofoliul ce le revine

Președintele Comisiei este ales de PE, pe baza propunerii formulate de Consiliul European. Mandatul este de cinci ani.

Președintele Comisiei selectează vicepreședinții și comisarii. Lista acestora este aprobată de Consiliul European, iar PE aprobă întreaga listă a membrilor Comisiei.

Președinte în prezent este Ursula von der Leyen

Comisia răspunde în fața PE

POLITICILE UE

Procesul decizional în UE este complex, implică instituțiile Uniunii, dar și instituții specializate pentru domenii politice specifice, grupuri de interese, organizații neguvernamentale etc.

Competențele decizionale ale Uniunii sunt diferite pentru fiecare domeniu sau arie de politici în parte - are competențe extrem de limitate sau nu are competențe în domenii precum taxele, în timp ce în alte domenii (agricultură, competitivitate) decizia Uniunii înlocuiește pe cea a statelor membre

POLITICILE UE

Procesul decizional îmbracă diferite forme:

deciziile majore - strategii, tratate - implică guvernele statelor membre iar decizia este rezultatul unui proces de negociere complex și al unanimității. orice stat poate respinge o propunere - veto - considerată inacceptabilă

procesul decizional curent

POLITICILE UE

Mecanismul de codecizie

Comisia elaborează draftul propunerii după consultare cu guvernele naționale, grupuri de interese, membrii PE

Comisia publică propunerea după dezbateri interne între diferite directorate generale propunerea este evaluată de guvernele naționale, EP, stakeholderi

Se formează consensul - statele membre caută să ajungă la o poziție comună în

Consiliu, PE generează consens în comitete, asigură suportul în plen

Consiliul și PE pot returna propunerea către Comisie cu amendamente

Comisia integrează amendamentele și reemite propunerea

Consiliul și PE își decid poziția cu privire la noua formă a propunerii

Legiferarea - Consiliul și PE agreează noul text de lege imediat sau după concilierea diferențelor de către un comitet de conciliere

Implementarea - legea devine obligatorie pentru statele membre, implementarea este monitorizată de grupurile de interese

Dacă aplicarea nu este conformă, situația este raportată Comisiei, care poate ataca statul în cauză la CEJ

POLITICILE UE

Metoda deschisă de coordonare

Proces formal de decizie ce are ca rezultat adoptarea de regulamente, directive sau decizii.

Toate aceste tipuri de reglementări au caracter obligatoriu pentru statele membre, dar directivele permit statelor să identifice singure propriile metode de atingere a obiectivelor setate.

În politicile din pilonul I funcția legislativă este asigurată de distribuirea atribuțiilor între Comisie, Consiliu și PE

POLITICILE UE

Metoda deschisă de coordonare

Pentru politicile privind politica externă și de securitate Consiliul european stabilește agenda și decizia aparține șefilor de stat sau de guvern, cu unanimitatea voturilor. Activitatea curentă este delegată către COREPER sau comitetelor de specialiști

Pentru justiție și afaceri interne statele membre rămân dominante, dar împart puterea cu Comisia și EP.

Deciziile sunt luate prin consultare, PE are un rol limitat, iar Consiliul împarte dreptul de inițiativă cu Comisia

POLITICA ECONOMICĂ ȘI MONETARĂ

Zona euro include în prezent 19 state reglementată prin TFUE, art. 3,5,119-144, 219, 282-284, prin TUE, art. 3, respectiv prin protocoale, tratate interguvernamentale privind stabilitatea, coordonarea și guvernanta

Obiective

- I.punerea în aplicare a unei politici monetare pentru a asigura stabilitatea prețurilor
- II.finanțe publice sustenabile, prevenirea dezechilibrelor macroeconomice și coordonarea politicilor economice
- III.asigurarea bunei funcționări a pieței unice

POLITICA ECONOMICĂ ȘI MONETARĂ

1978 - Sistemul Monetar European - cursuri de schimb fixe dar ajustabile (cursul băncilor centrale față de ECU - unitatea de cont europeană - medie ponderată a monedelor participante)

Maastricht - TUE - prevede introducerea UEM în trei etape:

Julie 1990 - decembrie 1993 - libera circulație a capitalurilor

ianuarie 1994 - decembrie 1998 - convergența politicilor economice

din ianuarie 1999 - punerea în aplicare a unei politici monetare comune

- crearea monedei unice și a Băncii Centrale Europene (Marea Britanie a avut opțiune de neparticipare)

POLITICA ECONOMICĂ ȘI MONETARĂ

Criteria de convergență - certifică faptul că un stat este pregătit să adere la zona EURO și că acest proces va avea loc fără să afecteze nici statul în cauză, nici zona Euro în ansamblu

Sunt reglementate prin TFUE, art. 140 și Protocolul 13 privind criteriile de convergență

criteria privind inflația, datoria publică, ratele dobânzilor, cursurile de schimb

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Cooperarea în acest domeniu s-a dezvoltat lent și dificil, pe măsură ce Uniunea a evoluat

Vizează gestionarea de către UE a migrației, politica de acordare a azilului, poliție și cooperare judiciară
este reglementată de art. 67 - 87 din TFUE

Capacitatea decizională a Uniunii pe acest segment s-a îmbunătățit după Amsterdam, rezultând decizii colective și obligatorii, de natură să consolideze cooperarea pe viitor.

S-a dezvoltat într-un corp de politici ce se aplică în interiorul Uniunii și în afara acesteia și care implică autoritățile naționale într-un proces multilateral, fiind introdus un mix de proceduri instituționale specifice comunitare și interguvernamentale.

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Evoluție

În anii 80 - 90, chestiunile de competența autorităților naționale în domeniul afacerilor interne au devenit preocupări comune la nivel european și au necesitat eforturi colective de soluționare - migrația, solicitările de azil, cooperare polițienească și judiciară.

Catalizatori ai cooperării au fost:

a) consecințele migrației în interiorul și de-a lungul Europei - preocupări crescute legate de criminalitatea transfrontalieră, favorizată de capacitatea scăzută de control la frontieră și de lipsa de cooperare între diferitele agenții naționale cu atribuții de impunere a legii.

b) revitalizarea procesului de integrare după încheierea Actului Unic European (1986) - a readus în atenție prevederea Tratatului de la Roma (1957) privind îndepărtarea controlului la frontierele interne și, în consecință, nevoia de a crea frontiera externă comună și de a adopta norme coerente și comune privind accesul

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Aceste norme vizau trei categorii de persoane:

a) cetățenii statelor Uniunii

b) rezidenții pe termen lung relocați în UE și care dețineau permise de muncă și rezidență

c) cetățeni ai altor state - migranți sau refugiați care încercau să intre pe teritoriul statelor UE

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Grupul Trevi - rețea de discuții cu caracter informal, constituită în 1975 pentru a gestiona problema terorismului transfrontalier printr-o mai strânsă cooperare între autoritățile cu atribuții de impunere a legii din statele membre ale Comunității Europene.

Oferea consultanță referitor la criminalitatea organizată transfrontalieră (trafic de droguri, de arme) ale cărei concluzii nu erau obligatorii.

Alte grupuri:

- Grupul de Cooperare Judiciară

- Grupul de Asistență Vamală Reciprocă

- grupuri ad-hoc pentru migrație și criminalitate organizată.

Acestea abordau probleme privind migrația, obținerea azilului, cooperarea polițienească, cooperarea judiciară.

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Acordul Schengen privind renunțarea la controalele la frontierele interne a fost încheiat în 1985

Convenția de Implementare a Acordului Schengen a fost încheiată în 1990

Belgia, Olanda, Luxemburg, Germania, Franța și Italia au creat un spațiu în care în care autoritățile vamale și forțele de poliție naționale erau conectate, au creat un sistem în care existau baze de date comune cu informații de interes - cazier, cereri de azil - Sistemul de Informații Schengen (SIS - a doua versiune a sistemului este accesibilă din 2009).

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Acordul Schengen - Obiectiv: crearea de politici privind frontiera externă comună a Comunității, care să conducă la eliminarea frontierelor interne.

Marea Britanie, Irlanda, Danemarca au fost sceptice

Implementat un mecanism de analiză a cererilor de azil de către un singur stat, pentru a evita depunerea de multiple cereri de azil și efortul - costurile administrative - mai multor state de procesare a acestora

Reguli comune privind politicile de acordare a vizelor prin elaborarea de liste comune privind statele ai căror cetățeni aveau nevoie de viză de intrare, emiteri de vize comune

Spațiul Schengen are în prezent 26 de state membre - include și state care nu sunt membre ale UE (Islanda, Norvegia, Elveția, Liechtenstein) și 22 de state ale UE,

Bulgaria, România, Cipru, Croția au formulat cereri de aderare, Irlanda a optat pentru a rămâne în afara Schengen.

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Tratatul Uniunii Europene de la Maastricht a consacrat politicile privind afacerile interne și justiția ca pilonul III al Uniunii

Ariile de interes comun:

reguli privind politicile de azil,

politicile privind migrația și gestionarea cetățenilor statelor terțe,

combaterea traficului de droguri și a dependenței,

gestionarea fraudei internaționale,

cooperarea judiciară în materie penală și civilă,

cooperare vamală,

cooperare polițienească pentru combaterea și prevenirea terorismului,

respectiv pentru combaterea criminalității organizate

Tratatul a creat formatul instituțional pentru grupurile informale constituite anterior și a stabilit mecanismele decizionale

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Deciziile privind JAI se adoptă prin negociere interguvernamentală, instituțiile comunitare au un rol marginal în procesul decizional (deciziile luate de Consiliul pentru Afaceri Interne și Justiție, Comisia nu are rol de unic inițiator de proiecte legislative, PE are doar rol consultativ, Curtea Europeană de Justiție nu are atribuții în aceste chestiuni)

Statele membre s-au concentrat pe elaborarea normelor aplicabile cetățenilor statelor terțe.

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Consiliul a stabilit reguli comune privind angajarea și educația, a recomandat norme comune pentru expulzare, precum și un format comun pentru acordurile bilaterale de readmisie (permiteau revenirea cetățenilor în cauză) între statele membre și state terțe.

În 1997 a fost adoptată o convenție de extrădare comună și s-a ajuns la un acord cu privire la formatul uniform de viză precum și cu privire la lista statelor ale căror cetățeni trebuie să solicite viză.

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Alte domenii:

azilul - în 1990 a fost adoptată **Convenția de la Dublin** prin care un singur stat a fost desemnat ca responsabil de procesarea unei cereri. A fost stabilit un mecanism prin care sunt respinse cererile cetățenilor provenind din state considerate sigure sau care, în drum spre UE au traversat state sigure - acestea au fost considerate restrictive de organizațiile pentru drepturile refugiaților.

cooperarea în vămi, siguranță publică,

EUROPOL (inițiativă germană din 1991 pentru dezvoltarea cooperării polițenești și schimbului de informații pentru combaterea terorismului, traficului de droguri și ființe umane) - a devenit operațional în 1998

European Drug Unit (acord privind înființarea semnat în 1993)

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Tratatul de la Amsterdam

O parte a aspectelor au trecut la pilonul I - libertatea circulației persoanelor cu adoptarea măsurilor de securitate privind migrația, azilul, controlul la frontierele externe

Cadrul instituțional pentru chestiunile rămase în pilonul III a fost consolidat - în primii 5 ani de la adoptarea Tratatului deciziile în consiliul JAI se luau cu unanimitate, după consultarea cu PE. Consiliul acționa la propunerea CE sau a unui stat membru.

După 5 ani, dreptul de inițiativă legislativă revenea în exclusivitate Comisiei Europene. Parlamentul, deși avea în continuare rol consultativ, avea competențe sporite în chestiunea stabilirii regulilor privind acordarea vizei, Curtea Europeană de Justiție a primit pentru prima dată competențe în ce privește chestiunile transferate în pilonul I, ca răspuns la solicitările instanțelor naționale

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Tratatul de la Amsterdam

Schengen a devenit parte a aquis -ului comunitar

Aspectele penale au rămas în pilonul III - Tratatul a prevăzut o cooperare mai strânsă între forțele de poliție, autoritățile judiciare, autoritățile vamale.

Din perspectiva procesului decizional, Comisia avea drept de inițiativă legislativă comun cu Consiliul JAI, Parlamentul avea în continuare un rol consultativ, CEJ avea doar dreptul la decizii preliminare la solicitarea statelor, decizia se lua în Consiliul JAI cu unanimitate de voturi.

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Consiliului de la Tampere (1999) - dedicat exclusiv JAI

Obiectiv - evaluarea progresului și stabilirea direcțiilor de evoluție a cooperării în JAI, un mai bun control și management al migrației și combaterea traficului de ființe umane

A reafirmat angajamentul pentru piața comună susținută de libertatea de mișcare, dezvoltarea de norme comune privind tratamentul cetățenilor din state terțe, inclusiv ghiduri de combatere a rasismului și xenofobiei, convergența sistemelor judiciare și stimularea controlului democratic și transparenței.

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Consiliului de la Tampere (1999) - dedicat exclusiv JAI

În chestiunile migrației și azilului, Consiliul a susținut o abordare comprehensivă, legată de combaterea sărăciei și îndepărtarea cauzelor politice și economice ce determină migrația indivizilor, asocierea JAI instrumentelor de politică externă, inclusiv dezvoltarea cooperării, relațiile economice - cooperare mai intensă cu statele de origine și de tranzit ale migranților, sprijinirea statelor învecinate pentru a oferi o protecție adecvată refugiaților și urgentarea îndepărtării migranților ilegali din UE.

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Constituirea unui Sistem European Comun pentru Azil care să impună standarde comune de analiză a cererilor și reguli comparabile de recunoaștere a refugiaților. Comisia a fost desemnată coordonator al propunerilor de politici privind azilul și a propus un standard minimal de procesare a cererilor de azil și scheme de reunire a familiilor refugiaților.

Crearea unui Fond European pentru Refugiați pentru sprijinirea statelor ce primesc refugiați.

În materie de cooperare polițienească și judiciară, a fost propusă constituirea Ariei Judiciare Europene care să asigure recunoașterea deciziilor judiciare, schimbul de informații pentru punerea sub acuzare, standarde minimale privind dreptul procesual civil. A cerut Consiliului să grăbească ratificarea Convenției UE privind extrădarea.

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Crearea EUROJUST - organism compus din procurori, magistrați, ofițeri de poliție și care sprijină investigațiile privind criminalitatea organizată

A fost planificată înființarea CEPOL European Police College și European Police Chiefs Task Force

Au fost stabilite priorități de armonizare a practicilor judiciare și polițienești privind spălarea banilor, corupție, trafic de droguri și de ființe umane, exploatarea femeilor, exploatarea sexuală a minorilor, criminalitate informatică și de mediu.

A fixat repere și termene limită pentru atingerea obiectivelor, dar punerea în practică a întârziat.

În 2002 s-au făcut pași în ce privește migrația și azilul prin adoptarea unui plan complex de combatere a migrației ilegale și de management al frontierelor externe.

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Programul de la Haga - 2004

Comisia a publicat evaluarea progresului Consiliului de la Tampere - afectat de nerespectarea termenelor

A propus continuarea JAI prin crearea unui sistem integrat de management al frontierei și politici de viză, completate cu crearea unui Sistem Informațional Visa, bază de date biometrice ale solicitanților de viză, o politică comună de management al fluxurilor de migrație pentru a răspunde nevoilor economice și demografice.

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Programul de la Haga - 2004

Programul a fost adoptat în noiembrie 2004 la Consiliul de la Bruxelles - A reiterat renunțarea la controlul la frontierele interne după lansarea SIS II și a cerut întărirea frontierelor externe

a prevăzut decizie cu majoritate calificată (cu excepția măsurilor privind migrația legală unde a continuat să se aplice unanimitatea) și codecizie.

Programul a prevăzut introducerea până în 2010 a unui sistem comun de acordare a azilului și creșterea Fondului European pentru Refugiați la 150 mil. euro până în anul 2008.

A susținut SitCen al Secretariatului Consiliului - furniza analiză strategică privind amenințările teroriste

A cerut crearea Agenției Europene pentru Frontiera Externă cu posibila înființare a Sistemului de Supraveghere a Frontierei.

A subliniat importanța parteneriatului cu statele de origine și de tranzit, precum și nevoia unui acord de readmisie

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Tratatul constituțional și Tratatul de la Lisabona

A fost desființată structura pe piloni

A fost introdus votul cu majoritate calificată pentru adoptarea deciziilor (unanimitatea se păstrează pentru cooperarea polițienească și judiciară în materie penală)

dreptul de inițiativă legislativă revine Comisiei și statelor membre (în materie penală) sau din partea a 25% dintre membrii Uniunii - dacă un stat membru este în opoziție evidentă cu Consiliul poate suspenda negocierile

parlamentele naționale urmăresc implementarea politicilor JAI

PE este autoritate codecizională

CEJ are jurisdicția de impunere a deciziilor JAI

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Programul de la Stockholm (2010 - 2014) - instituie spațiul de libertate, securitate și justiție

Priorități

Europa drepturilor - cetățenia europeană

-asigurarea drepturilor și libertăților fundamentale stabilite prin Carta Drepturilor Fundamentale a UE și Carta Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale

-libera circulație

-diversitate

-protecția persoanelor vulnerabile

-protecția persoanelor suspectate și acuzate în cadrul procedurilor penale

-participarea la viața democratică

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Europa justiției

- Europa care protejează - Strategie de securitate internă
- criminalitate transfrontalieră
- accesul în Europa
- O Europă a solidarității
- Europa într-o lume globalizată

Frontex - Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă - înființată în 2004 pentru protejarea frontierei externe a Uniunii finanțată din bugetul UE și contribuțiile statelor asociate Schengen activitate reglementată prin Regulamentul UE 2016/1624 sediu la Varșovia

JUSTIȚIE ȘI AFACERI INTERNE

Strategia pentru securitate internă a Uniunii 2010

Agenda europeană pentru securitate 2015 - 2020

Strategia UE privind o Uniune a securității - iulie 2020

Priorități

un mediu de securitate orientat spre viitor

combaterea amenințărilor emergente

protejarea europenilor împotriva terorismului și a criminalității

organizate

un ecosistem european de securitate solid

Politica externă și de securitate comună - PESC

dezvoltată la Maastricht (1992) ca pilonul II al UE de nuanță interguvernamentală și a fost completată prin Tratatul de la Amsterdam (1997) și Nisa (2001), iar Tratatul de la Lisabona (2007) consacra rolul Inaltului Reprezentant și al Consiliului European.

Actul Unic European (1986) stabilea că statele membre UE vor face eforturi comune pentru stabilirea și implementarea unei politici externe europene - nu a făcut parte însă din tratat

Politica externă și de securitate comună - PESC

Maastricht (1992) - consolidează obiectivul stabilind că UE și statele membre vor defini și implementa o politică externă și de securitate comună, urmând a include toate chestiunile legate de securitatea UE, inclusiv eventuala încadrare a politicii de apărare, ceea ce ar putea să conducă la o apărare comună. Obiectivele PESC au fost definite general, Consiliul European fiind organismul care trebuia să le definească și să le dezvolte specific: trebuia să definească poziții comune ale statelor membre, pe bază de unanimitate, în chestiuni de politică externă și de securitate de interes general, să stabilească dacă problemele justificau acțiunea comună și dacă deciziile pentru implementarea acestora urmau a se lua prin VMC. Uniunii Europei Occidentale, parte a UE, i s-a cerut să elaboreze și să implementeze decizii și acțiuni cu implicații pentru apărare. Aranjamentele practice urmau a fi adoptate, prin acord cu instituțiile UE, de Consiliu.

Politica externă și de securitate comună - PESC

Maastricht (1992)

Principii ale PESC: apărarea valorilor comune și intereselor fundamentale ale Uniunii, întărirea securității Uniunii, păstrarea păcii și consolidarea securității internaționale, promovarea cooperării internaționale, dezvoltarea democrației și domnia legii (incluzând drepturile omului).

Politica externă a rămas totuși interguvernamentală.

A adus pentru prima dată formal chestiunea apărării pe agenda politică.

Politica externă și de securitate comună - PESC

Amsterdam (1997) - creează postul de Înalt Reprezentant pentru Politică Externă și Securitate Comună, cu rolul de a asista Consiliul în chestiunile specifice. Înaltul Reprezentant era asistat de o unitate de planificare a politicii și de avertizare timpurie din cadrul Secretariatului General.

A identificat pentru prima dată probleme specifice de securitate ce reveneau UE prin încorporarea discuțiilor Petersberg asupra sarcinilor umanitare și de salvare, sarcinilor de menținere a păcii, sarcini pentru forțele de luptă implicate în gestionarea crizelor, incluzând menținerea păcii.

Politica externă și de securitate comună - PESC

Amsterdam (1997)

PESC a fost dezvoltată începând cu 1999 și avea trei componente majore: managementul crizelor militare, managementul crizelor civile și prevenirea conflictelor. Această politică apela la instrumente politice, diplomatice, economice, militare, polițienești și implica operațiuni umanitare și de salvare, de menținere a păcii, desfășurarea de forțe combatante în managementul crizelor, precum și colaborarea strânsă cu NATO.

La Consiliul European de la Helsinki (1999) componenta militară a devenit pregnantă prin crearea unei forțe de intervenție de 60.000 de oameni.

Politica externă și de securitate comună - PESC

Nisa (2001) - s-au introdus noi structuri instituționale - Comitetul Politic și de Securitate și posibilitatea utilizării cooperării întărite (consolidate).

Lisabona (2007) - a creat funcțiile de președinte al Consiliului European și de Înalt Reprezentant pentru Afaceri Externe și Politici de Securitate - asigurau potențial pentru un leadership politic mai puternic

Se desființează cei trei piloni ai UE, PESC cuprinde toate domeniile politicii externe și toate aspectele legate de securitatea UE și include și politica de securitate și apărare comună (PSAC) care se referă la apărare și la operațiunile militare și civile de gestionare a crizelor.

Politica externă și de securitate comună - PESC

PESC face obiectul unor norme și proceduri specifice - luarea deciziilor importante revine Consiliului European, care identifică interesele strategice ale UE, determină obiectivele și definește orientările generale ale PESC. Luând în considerare aceste obiective și direcția strategică, Consiliul UE votează cu privire la acțiunile care vor fi întreprinse sau la pozițiile care vor fi luate în temeiul PESC.

Hotărârile Consiliul UE necesită unanimitate, dar unele aspecte ale hotărârilor pot fi decise prin vot cu majoritate calificată (55 % dintre voturile țărilor UE, reprezentând cel puțin 65 % din populația UE).

PESC este pusă în aplicare de către Înalțul Reprezentant pentru politica externă și de securitate, care este și vicepreședinte al Comisiei Europene și care este asistat de corpul diplomatic al UE - Serviciul European de Acțiune Externă (SEAE). Țările UE finanțează operațiunile cu implicații militare sau de apărare, iar alte cheltuieli operaționale sunt finanțate din bugetul general al UE.

Politica externă și de securitate comună - PESC

Provocări:

Rusia [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614698/EPRS_BRI\(2018\)614698_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/614698/EPRS_BRI(2018)614698_EN.pdf)

Brexit (<https://www.nytimes.com/interactive/2019/world/europe/what-is-brexit.html>, <http://www.contributors.ro/editorial/cazul-brexit-%e2%80%93-motive-pentru-iesirea-marii-britanii-din-uniunea-europeana-plus-legaturile-cu-romania/>, <http://revistapolis.ro/fenomenul-brexit-vechi-si-noi-opportunitati-si-provocari-pentru-regatul-unit-si-uniunea-europeana/>)

Ucraina (https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/1937_en)

vecinătatea estică

poziția liderului de la Washington (<https://www.politico.eu/article/europe-adrift-donald-trump/>)

migrația

pandemia cu SARs-CoV-2

<https://www.reuters.com/article/EU-US-president-kissinger/eu-says-it-has-solved-the-kissinger-question-idUSTRE5AJ00B20091120>

Politica UE de securitate și apărare comună- PSAC

Face parte din PESC.

În decembrie 2016, Consiliul European a aprobat planul de punere în aplicare privind securitatea și apărarea.- stabilește calea de urmat pentru dezvoltarea politicii UE de securitate și apărare.

Strategia globală a UE (2016) identifică cinci priorități pentru politica externă a UE:

- securitatea UE;
- reziliența statelor și societăților în vecinătatea de est și de sud;
- o abordare integrată a conflictelor;
- ordinele regionale de cooperare;
- guvernarea globală pentru secolul XXI.

Politica UE de securitate și apărare comună- PSAC

Pe baza Strategiei globale a UE (2016), planul de punere în aplicare se axează pe ***trei priorități strategice***:

- răspunsul la conflictele și crizele externe
- consolidarea capacităților partenerilor
- protecția UE și a cetățenilor acesteia prin acțiuni externe

Politica UE de securitate și apărare comună- PSAC

Măsuri concrete în acest sens:

- lansarea unui proces anual coordonat de revizuire privind apărarea (CARD) pentru consolidarea cooperării în domeniul apărării între statele membre
- stabilirea unei cooperări structurate permanente (PESCO) pentru a consolida cooperarea în domeniul apărării între statele membre care doresc să meargă mai departe în această cooperare
- instituirea unei capabilități militare de planificare și conducere (MPCC) pentru îmbunătățirea structurilor de gestionare a crizelor
- consolidarea setului de instrumente de răspuns rapid al UE, inclusiv a grupurilor tactice de luptă ale UE și a capabilităților civile

Politica UE de securitate și apărare comună- PSAC

Procesul anual coordonat de revizuire privind apărarea - CARD

- oferă o mai bună imagine de ansamblu la nivelul UE a cheltuielilor pentru apărare, a investițiilor naționale și a eforturilor de cercetare.
- revizuirea sporește transparența și vizibilitatea politică a capacităților de apărare europene. Beneficii:
 - o mai bună identificare a deficitelor
 - o mai profundă cooperare în domeniul apărării
 - o abordare mai bună și mai coerentă a planificării cheltuielilor pentru apărare

La 25 iunie 2018, Consiliul a aprobat catalogul progreselor 2018, evaluând deficitele în materie de capacități și obiectivele care trebuie realizate.

Politica UE de securitate și apărare comună- PSAC

Cooperarea structurată permanentă - PESCO

Tratatul de la Lisabona prevede că un grup de state membre își poate consolida cooperarea în domeniul apărării prin stabilirea unei cooperări structurate permanente (PESCO).

La 22 iunie 2017, liderii UE au convenit să lanseze o cooperare structurată permanentă pentru a consolida securitatea și apărarea Europei.

La 11 decembrie 2017, Consiliul a adoptat o decizie de stabilire a PESCO. Toate statele membre ale UE participau la PESCO, mai puțin Danemarca, Malta și Regatul Unit

Politica UE de securitate și apărare comună- PSAC

Cooperarea structurată permanentă - PESCO

17 proiecte inițiale, adoptate formal de Consiliu în martie 2018, ce trebuie implementate în cadrul PESCO, conform foii de parcurs adoptate, în domenii precum formarea și dezvoltarea capabilităților și disponibilitatea operațională în domeniul apărării

La 25 iunie 2018, Consiliul a adoptat norme de guvernanță pentru proiecte în cadrul PESCO.

alte 17 proiecte în noiembrie 2018 în domenii precum formarea, dezvoltarea capabilităților și disponibilitatea operațională pe uscat, pe mare și în aer, respectiv apărarea cibernetică.

În prezent sunt în desfășurare 47 de proiecte - cele mai noi se axează pe formare, pe consolidarea acțiunilor de colaborare ale UE, precum și pe dezvoltarea capabilităților pe mare, aer și în spațiu.

Politica UE de securitate și apărare comună- PSAC

Îmbunătățirea structurilor de gestionare a crizelor

La 8 iunie 2017, Consiliul a convenit instituirea unei capabilități militare de planificare și conducere (MPCC) în cadrul Statului-Major al Uniunii Europene.

MPCC îmbunătățește capacitatea UE de a reacționa într-un mod mai rapid, mai eficace și mai coerent, fiind responsabilă, la nivel strategic, pentru planificarea operațională și conducerea misiunilor militare PSAC neexecutive.

Setul consolidat de instrumente de răspuns rapid al UE

Grupurile tactice de luptă ale UE sunt unul dintre instrumentele pe care UE le are la dispoziție pentru a răspunde rapid la crize și conflicte. Acestea sunt forțe militare care pot fi desfășurate rapid la fața locului, au fost create în 2005, dar nu au fost niciodată desfășurate din cauza obstacolelor politice, tehnice și financiare.

În vederea consolidării capabilităților de răspuns rapid ale UE, liderii UE au convenit la 22 iunie 2017 ca desfășurarea grupurilor tactice de luptă să reprezinte un cost comun. Finanțarea grupurilor tactice de luptă va fi gestionată la nivelul UE prin **mecanismul Athena** în permanență. (Athena - finanțarea operațiilor militare de securitate și apărare)

Planul de acțiune european în domeniul apărării

a fost adoptat la 30 noiembrie 2016

Vizează:

- stimularea eficienței în materie de costuri a cheltuielilor pentru apărare
- îmbunătățirea cooperării în domeniul apărării
- construirea unei baze industriale mai puternice

Planul stabilește trei acțiuni-cheie:

- instituirea unui fond european de apărare
 - încurajarea investițiilor în industria apărării
 - consolidarea pieței unice a apărării
- Cauza - Fondurile pentru apărare erau utilizate în mod ineficient, din cauza fragmentării pieței europene de apărare, duplicării costisitoare a capacităților militare, cooperării industriale insuficiente și lipsei interoperabilității. 203 miliarde EUR în domeniul apărării în 2015, statele membre ale UE se află pe locul al doilea la nivel mondial în ceea ce privește cheltuielile militare, după SUA.

Misiunile și operațiile militare și civile

Din 2003, UE a lansat peste 30 de misiuni în cadrul politicii de securitate și apărare comune (PSAC). În prezent sunt în curs de desfășurare 10 misiuni civile și 6 misiuni/operații militare în Europa, Africa și Orientul Mijlociu.

La 28 mai 2018, Consiliul a adoptat concluzii privind consolidarea politicii de securitate și apărare comune (PSAC) civile. Consiliul a identificat acțiuni pentru a spori eficiența PSAC civile la fața locului. De asemenea, a identificat modalități prin care misiunile civile ar putea contribui la abordarea provocărilor în materie de securitate.

<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/defence-security/>

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/csdp_missions_and_operations_factsheet.pdf

Misiunile și operațiile militare și civile

La 19 noiembrie 2018, Consiliul și statele membre s-au angajat să consolideze misiunile civile din cadrul PSAC. Consiliul și statele membre au convenit să amelioreze capacitatea de răspuns a PSAC civile, prin capacitatea de a lansa o nouă misiune de până la 200 de persoane în termen de 30 de zile.

<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/defence-security/>

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/csdp_missions_and_operations_factsheet.pdf

Cooperarea UE-NATO

instituită în urmă cu peste 15 ani, a condus la dezvoltarea unei game largi de instrumente care oferă o securitate sporită cetățenilor din Europa și nu numai.

La 10 iulie 2018, UE și NATO au semnat o nouă declarație comună privind cooperarea. Aceasta stabilește o viziune comună a felului în care UE și NATO vor acționa împreună împotriva amenințărilor comune la adresa securității.

Cooperarea dintre UE și NATO se va concentra asupra unor domenii precum:

- mobilitatea militară
- securitatea cibernetică
- amenințările hibride
- combaterea terorismului
- femeile și securitatea

O evoluție importantă a reprezentat-o adoptarea la Copenhaga, în anul 2002, a acordurilor NATO – UE, cunoscute drept Acordurile „Berlin+”5, ce prevedeau garantarea accesului UE la mijloacele și capacitățile NATO în vederea desfășurării de operațiuni sub comanda UE

Strategia de securitate europeană

elaborată sub coordonarea Înaltului Reprezentant pentru PESC, Javier Solana, a fost adoptată la Consiliul European de la Bruxelles, din decembrie 2003.

intitulată „O Europă sigură într-o lume mai bună”, implică o schimbare de paradigmă, UE considerându-se acum ea însăși un actor global, pregătit să joace un rol important în securitatea globală. (*O Europă sigură într-o lume mai buna*, Consiliul Uniunii Europene, oficiu pentru publicatii europene, 2009: 27-43).

a reprezentat un răspuns european comun pentru contracararea riscurilor și amenințărilor de securitate

Strategia de securitate europeană

Adoptarea SSE și încercarea de a ajunge la o poziție comună europeană în privința chestiunilor de securitate și apărare a reprezentat o consecință și a invaziei din Irak din același an, dar mai cu seamă a provocărilor pe care mediul internațional de securitate de la începutul secolului XXI, context ce necesită o viziune de tipul securității cooperative.

viza stabilirea obiectivelor strategice ale UE din perspectiva asumării unui rol mult mai pronunțat în demersul global de gestionare a noilor tipuri de riscuri, amenințări și pericole – denumite „asimetrice” sau „neconvenționale”

(D. Duna, *Politica europeană de securitate de la origini până la Tratatul de la Lisabona: teorie și istorie*, CA Publishing,

Strategia de securitate europeană

Obiective strategice fundamentale:

1. promovarea unei politici eficiente de prevenire a conflictelor, prin utilizarea întregului set de capabilități (militare și civile) pe care UE le posedă;
2. orientarea demersurilor Uniunii în vederea creării unui climat de securitate în imediata vecinătate a Europei (Orientul Mijlociu, Balcani și Caucaz);
3. menținerea ordinii internaționale prin promovarea multilateralismului efectiv, prin respectarea și dezvoltarea dreptului internațional, în deplin acord cu principiile Cartei Națiunilor Unite.

Strategia Globală de Politică Externă și de Securitate a UE

Consiliul European a mandatat în anul 2015 Înalțul Reprezentant pentru afaceri externe și politica de securitate în funcție, Federica Mogherini, să elaboreze o nouă strategie. Strategia Globală de Politică Externă și de Securitate a Uniunii Europene (EUGS) a fost prezentat Consiliului European în anul 2016.

Având în vedere contextul intern și internațional în care a fost elaborată, EUGS identifică cinci priorități de acțiune, respectiv:

1. Securitatea Uniunii;
2. Reziliența statelor și societăților pentru vecinătatea estică și sudică a UE;
3. Abordarea integrată a conflictelor;
4. Sisteme regionale de cooperare;
5. Guvernanța globală pentru secolul XXI. (EUGS, 2016:7-9)

Strategia Globală de Politică Externă și de Securitate a UE

oferă o imagine realistă cu privire la ceea ce EU face și poate să facă în relațiile internaționale.

UE se definește în principal ca o putere civilă, având în vedere faptul că răspunsul său la crize este văzut ca o abordare integrată, în care securitatea internă este interdependentă cu cea externă, comprehensivă, multidisciplinară.

UE înțelege să își folosească punctele forte, precum piața internă, în scopuri strategice, apărarea rămânând a fi asigurată, pentru majoritatea statelor membre, în cadrul NATO (Hylke Dijkstra, *Introduction: one-and-a-half cheers for the EU*)

Strategia Globală de Politică Externă și de Securitate a UE

solicită investiții mai mari în capacitățile de securitate și apărare ale Uniunii.

precizează explicit faptul că statele europene trebuie să asume o responsabilitate mai mare pentru propria securitate, cu scopul de a-și consolida capacitatea de a preveni, de a se apăra și de a răspunde amenințărilor externe.

În contextul relației cu NATO, aceasta obligă statele europene membre atât ale NATO, cât și ale UE, să fie mai bine echipate, mai bine pregătite și mai bine organizate pentru a putea contribui decisiv la răspunsul colectiv, dar și pentru a acționa autonom dacă este necesar.

Strategia Globală de Politică Externă și de Securitate a UE

Autonomia strategică presupune capacitatea de a desfășura acțiuni militare autonome atunci când este cazul, într-un cadru multilateral, capacitatea de a defini reguli ale sistemului economic internațional, de a defini politici comerciale independente și în acord cu principiile EU, de a defini standarde ridicate în toate domeniile de activitate, de a avea o monedă comună puternică, elemente folosite pentru a construi o UE mai asertivă la nivel global

(Speech by High Representative/Vice-President Federica Mogherini at the Conference “Walking the Strategic Talk. A Progressive EU Foreign Policy Agenda for the Future”, 2019).

COVID 19

Uniunea Europeană, în cadrul Politicii de Apărare și Securitate Comună se implică în gestionarea efectelor pandemiei cu COVID 19 deoarece sănătatea a devenit o chestiune de securitate.

Forțele armate ale statelor membre se implică deja în acordarea de suport autorităților civile și cetățenilor prin punerea la dispoziție de logistică militară și resurse de securitate, atât în statele de origine, cât și în alte state din Europa. A fost creat un task force pentru a sprijini implicarea în sprijinul autorităților civile și schimbul de informații și bune practici.

De asemenea, Uniunea își sprijină partenerii din afara granițelor prin intermediul misiunilor și operațiunilor militare și civile - Sahel, Niger - prin furnizare de echipamente și campanii de informare.

Este necesară consolidarea capacității de reziliență în viitor prin organizarea de exerciții, consolidarea securității cibernetice și a capacității de combatere a amenințărilor hibride, inclusiv consolidarea capacității de contracarare a dezinformării.

https://eeas.europa.eu/sites/eeas/files/factsheet-covid-19_lessons.pdf

<https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/fac/2020/05/12/>

https://eeas.europa.eu/topics/common-foreign-security-policy-cfsp/79305/european-defence-fighting-covid-19-preparing-future_en

SECURITATEA ENERGETICĂ

Provocări

- ▶ creșterea dependenței de importuri,
- ▶ diversificarea limitată,
- ▶ nivelul ridicat al prețurilor la energie și volatilitatea acestora,
- ▶ creșterea cererii de energie la nivel global,
- ▶ riscurile de securitate din țările producătoare și de tranzit,
- ▶ amenințările generate de schimbările climatice,
- ▶ progresul lent în ceea ce privește eficiența energetică,
- ▶ provocările care decurg din ponderea tot mai mare a energiei regenerabile,
- ▶ nevoia de o mai mare transparență și de o mai bună integrare și interconectare pe piețele de energie

SECURITATEA ENERGETICĂ

Cadrul politic general

A fost adoptată o agendă politică integrată privind clima și energia - Consiliul European la 24 octombrie 2014, revizuită în decembrie 2018 - obiective până în 2030:

- reducerea cu cel puțin 40 % a emisiilor de gaze cu efect de seră față de nivelurile din 1990;
- creșterea cu 32 % a ponderii energiilor regenerabile în consumul de energie;
- îmbunătățirea cu 32,5% a eficienței energetice;
- interconectarea a cel puțin 15 % din sistemele de energie electrică ale UE.

SECURITATEA ENERGETICĂ

„Energie curată pentru toți europenii” (COM(2016)0860) - pachet propus de Comisia Europeană la 30 nov 2016

Scop - menținerea competitivității Uniunii Europene în condițiile în care tranziția către o energie curată aduce schimbări la nivelul piețelor energetice mondiale.

Pachetul include opt propuneri legislative care acoperă guvernanta, organizarea pieței energiei electrice (Directiva privind energia electrică, Regulamentul privind energia electrică și Regulamentul privind pregătirea pentru riscuri), eficiența energetică, performanța energetică a clădirilor, energia din surse regenerabile și norme aplicabile Agenției pentru Cooperarea Autorităților de Reglementare din Domeniul Energiei (ACER).

SECURITATEA ENERGETICĂ

Propunere de regulament privind guvernanta uniunii energetice, în cadrul pachetului „Energie curată pentru toți europenii” - propus de Comisia Europeană la 30 noiembrie 2016

A fost adoptat la 17 ianuarie 2018, împreună cu un mandat pentru negocieri interinstituționale. La 20 iunie 2018, a fost încheiat un acord provizoriu, care a fost adoptat oficial de Parlament la 13 noiembrie și de Consiliu la 4 decembrie 2018 [Regulamentul (UE) 2018/1999].

Obiectivele privind energia din surse regenerabile și eficiența energetică au fost revizuite în sens crescător în decembrie 2018, de la 27 % la 32 % pentru ponderea energiei din surse regenerabile în consumul de energie și de la 20 % la 32,5 % pentru îmbunătățirea eficienței energetice.

SECURITATEA ENERGETICĂ

Fiecare stat membru trebuie să elaboreze o strategie energetică, un „plan energetic și climatic național integrat” până la 31 decembrie 2019 și, ulterior, din zece în zece ani, care să definească viziunea politică pentru 2050, astfel încât să fie atinse obiectivele Acordului de la Paris. Planurile energetice și climatice naționale integrate includ obiective naționale, contribuții, politici și măsuri pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni ale uniunii energetice: decarbonizarea, eficiența energetică, securitatea energetică, piața internă a energiei și cercetarea, inovarea și competitivitatea.

SECURITATEA ENERGETICĂ

Finalizarea pieței interne a energiei

Au fost adoptate reglementări privind infrastructura energetică transeuropeană [Regulamentul (UE) nr. 347/2013], integritatea și transparența pieței angro de energie [Regulamentul (UE) nr. 1227/2011], privind energia electrică [COM(2016)0864], Regulamentul privind energia electrică [COM(2016)0861] și pregătirea pentru riscuri [COM(2016)0862]

Utilizarea optimă a resurselor energetice proprii ale UE (inclusiv a surselor regenerabile)

Diversificarea aprovizionării cu energie a UE și dezvoltarea unor resurse de energie locale pentru a asigura siguranța aprovizionării și a reduce dependența de energie din surse externe - prioritate a Consiliului European.

Sursele regenerabile de energie (Directiva 2009/28/CE din 23 aprilie 2009) - niveluri stabilite de Comisie - 20 % până în 2020, 27 % până în 2030 (Directiva privind energia din surse regenerabile [COM(2016)0767], majorat la 32% (Directiva (UE) 2018/2001 din 2018)

SECURITATEA ENERGETICĂ

Creșterea eficienței energetice

Directiva 2012/27/UE din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică - scop: asigurarea că statele membre se reînscriu în calendarul stabilit pentru realizarea obiectivelor pentru 2020. În 2018, ca parte a pachetului „Energie curată pentru toți europenii”, obiectivul obligatoriu al UE în materie de eficiență energetică pentru 2030 a fost majorat în conformitate cu noua Directivă privind eficiența energetică [Directiva (UE) 2018/2002] la cel puțin 32,5 % în raport cu previziunile de modelare din 2007 pentru 2030.

SECURITATEA ENERGETICĂ

Creșterea eficienței energetice

Directiva a intrat în vigoare în decembrie 2018 și trebuie să fie transpusă în legislația națională de către statele membre până la 25 iunie 2020, cu excepția dispozițiilor privind contorizarea și facturarea.

Noua Directivă privind performanța energetică a clădirilor [Directiva (UE) 2018/844] stabilește foi de parcurs cu etape orientative pentru 2030, 2040 și 2050 și strategii pe termen lung pentru statele membre în vederea sprijinirii renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât publice, cât și private, în vederea creării, până în 2050, a unui parc imobiliar decarbonizat și cu un nivel ridicat de eficiență energetică.

SECURITATEA ENERGETICĂ

Îmbunătățirea siguranței aprovizionării cu energie

la 20 octombrie 2010, a fost adoptat Regulamentul (UE) nr. 994/2010 privind măsurile de garantare a securității aprovizionării cu gaze naturale în scopul îmbunătățirii mecanismelor de protecție și de răspuns la criză.

Potrivit Directivei 2009/119/CE, statele membre trebuie să mențină rezerve minime de petrol, care corespund mediei zilnice a importurilor nete pe 90 de zile sau mediei zilnice a consumului intern pe 61 de zile, în funcție de care cantitate este mai mare.

SECURITATEA ENERGETICĂ

Îmbunătățirea siguranței aprovizionării cu energie

Comisia a propus extinderea domeniului de aplicare al Directivei 2009/73/CE (Directiva privind gazele naturale) pentru includerea, de asemenea, a conductelor de gaze înspre și dinspre țări terțe, inclusiv a conductelor existente și viitoare [COM(2017)0660]. Directiva privind gazele naturale a fost modificată în 2019 prin Directiva (UE) 2019/692, asigurându-se că normele care reglementează piața internă a gazelor a UE se aplică liniilor de transport al gazelor între un stat membru și o țară terță, fiind exceptate conductele existente.

Ca răspuns la criza din Ucraina, Regulamentul (UE) 2017/1938 prevede consolidarea cooperării regionale, planuri de acțiune preventive și planuri de urgență regionale și un mecanism de solidaritate pentru a garanta securitatea aprovizionării cu gaze.

SECURITATEA ENERGETICĂ

Cercetarea, dezvoltarea și proiectele demonstrative fonduri în valoare de 5 931 de milioane EUR prin programul **Orozont 2020** pentru a sprijini producerea unei energii curate, sigure și eficiente, precum și dezvoltarea durabilă.

Planul strategic european privind tehnologiile energetice (Planul SET), adoptat de Comisie la 22 noiembrie 2007, își propune să accelereze introducerea pe piață și asimilarea tehnologiilor eficiente din punct de vedere energetic și cu emisii scăzute de carbon. Promovează măsuri care ajută UE să întreprindă acțiunile necesare pentru a dezvolta tehnologiile de care are nevoie pentru a-și atinge obiectivele politice și, în același timp, să se asigure că întreprinderile din UE pot beneficia de oportunitățile generate de o nouă abordare energetică.

SECURITATEA ENERGETICĂ

Comunicarea Comisiei [C(2015)6317] intitulată „Către un Plan strategic integrat privind tehnologiile energetice (SET): Accelerarea transformării sistemului energetic european” a evaluat punerea în aplicare a Planului SET și a concluzionat că ar trebui puse în practică 10 acțiuni pentru a accelera transformarea sistemului energetic și pentru a genera locuri de muncă și creștere economică.

Comunicarea Comisiei privind tehnologiile și inovarea în domeniul energiei [COM(2013)0253], publicată la 2 mai 2013, stabilește o strategie care să permită UE să dispună de un sector tehnologic și al inovării de clasă mondială, apt să facă față provocărilor până în 2020 și după această dată.

SECURITATEA ENERGETICĂ

Rolul Parlamentului European

Parlamentul și-a exprimat sprijinul pentru măsurile propuse de Comisie în cadrul pachetului „Energie curată pentru toți europenii”[1], prin rezoluții:

15 ianuarie 2020: Parlamentul a solicitat un obiectiv general de reducere cu 55 % a emisiilor de gaze cu efect de seră până în 2030, obiective naționale obligatorii cu impact net zero până cel târziu în 2050 și obiective intermediare ale UE pentru 2030 și 2040;

28 noiembrie 2019: Parlamentul a declarat existența unei situații de urgență în domeniul climei și al mediului în Europa și în întreaga lume;

14 martie 2019: Parlamentul a aprobat obiectivul de emisii nete zero de gaze cu efect de seră până în 2050;

6 februarie 2018: Parlamentul a adoptat o serie de recomandări fără caracter legislativ, elaborate de Comisia sa pentru industrie, cercetare și energie, care vizează stimularea inovării în domeniul energiei prin îmbunătățirea participării active a cetățenilor și prin definirea unei viziuni pe termen lung cu privire la modul de alocare a resurselor[2];

17 ianuarie 2018: Parlamentul a stabilit noi obiective obligatorii privind eficiența energetică și utilizarea surselor regenerabile de energie, care să fie atinse până în 2030; deputații din PE au susținut reducerea cu 40 % până în 2030 a consumului de energie al UE și o pondere a energiei din surse regenerabile de cel puțin 35 %[3];

19 decembrie 2017: Parlamentul și Consiliul au căzut de acord în mod provizoriu asupra clădirilor eficiente din punct de vedere energetic; statele membre vor fi obligate să elaboreze strategii pe termen lung pentru a asigura reducerea la minimum până în 2050 a consumului de energie al clădirilor din UE[4];

7 decembrie 2017: Comisia pentru industrie, cercetare și energie și Comisia pentru mediu, sănătate publică și siguranță alimentară din cadrul Parlamentului au aprobat un set de norme care vor reglementa uniunea energetică[5];

12 septembrie 2017: Parlamentul a adoptat o rezoluție legislativă privind noi norme de cooperare ce permit unui stat membru al UE care se confruntă cu o penurie de gaz urgentă să alerteze un alt stat membru cu privire la criza iminentă a aprovizionării și să declanșeze asistența transfrontalieră pentru remedierea acestei situații[6];

13 iunie 2017: Parlamentul a adoptat o rezoluție legislativă privind simplificarea etichetelor energetice pentru electrocasnice, introducând o scală de la A la G, pentru a le permite consumatorilor să aleagă produse care să reducă consumul și facturile de energie[7].

La 11 decembrie 2018, plenul a adoptat **Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernarea uniunii energetice și a acțiunilor climatice**. Potrivit acestuia, fiecare stat membru trebuie să prezinte „planuri energetice și climatice naționale integrate”, care să includă obiective naționale, contribuții, politici și măsuri pentru fiecare dintre cele cinci dimensiuni ale uniunii energetice: decarbonizarea, eficiența energetică, securitatea energetică, piața internă a energiei și cercetarea, inovarea și competitivitatea.

SECURITATEA MEDIULUI

Politica de mediu - scopuri stabilite prin art 11 și 191 ale TFUE

Obiective:

- conservarea, protecția și îmbunătățirea calității mediului;
- ocrotirea sănătății persoanelor;
- utilizarea prudentă și rațională a resurselor naturale;
- promovarea pe plan internațional a unor măsuri destinate să contracareze problemele de mediu la scară regională sau globală în contextul gestionării schimbărilor climatice

Principii:

- precauției;
- acțiunii preventive;
- remedierii, cu prioritate la sursă, a daunelor provocate mediului;
- poluatorul plătește.

SECURITATEA MEDIULUI

Instrumente legale - reglementarea a început în anii 70. Există în prezent peste 200 de reglementări europene în domeniul mediului - referitoare la protecția aerului, apei, gestionarea deșeurilor chimice, protecția resurselor naturale și a speciilor.

Instrumente politice - variază de la campanii de informare până la aranjamentele pentru colectarea datelor de mediu prin Agenția Europeană de Mediu (sediul la Copenhaga), creată în 1994.

SECURITATEA MEDIULUI

Programe de acțiune de mediu - al șaptelea plan este în desfășurare nouă obiective prioritare, printre care:

- protejarea naturii;
- o reziliență ecologică sporită;
- o creștere durabilă, eficientă din punctul de vedere al resurselor și cu emisii reduse de dioxid de carbon;
- combaterea amenințărilor la adresa sănătății legate de mediu.

dificultăți determinate de costurile ridicate ale implementării legislației de mediu - costuri ce trebuie suportate de industria publică și privată, de agenții naționale, autorități naționale, statele membre au ritmuri diferite de implementare a practicilor de mediu și au început să le introducă la momente diferite, există poziții naționale diferite în ce privește politicile de mediu în ce privește prelucrarea deșeurilor

SECURITATEA MEDIULUI

https://www.economica.net/ue-va-investiga-italia-in-legatura-cu-modul-in-care-a-gestionat-cazul-emisiilor-poluante-de-la-fiat_137966.html

<https://incont.stirileprotv.ro/auto/ue-pune-cruce-masinilor-traditionale-tintele-ridicate-privind-emisiile-de-co2-orienteaza-gigantii-auto.html>

<https://autoblog.md/ue-ar-putea-restrange-obiectivele-privind-emisiile-de-co2-prin-noul-pact-ecologic-european/>

MIGRAȚIE

Migrație

<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/migratory-pressures/sea-criminal-networks/>

<https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/migratory-pressures/>

https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/irregular-migration-return-policy_en

<https://www.dw.com/ro/ruta-balcanic%C4%83-noi-c%C4%83i-violen%C5%A3e-%C5%9Fi-victime/a-48326974>

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/MEMO_17_369

<https://www.dw.com/ro/germania-vrea-s%C4%83-salveze-pactul-ue-turcia-viz%C3%A2nd-refugia%C5%A3ii/a-50689203>

<https://www.caleaeuropeana.ro/ue-solicita-conditii-de-reciprocitate-pentru-continuarea-cooperarii-cu-turcia-in-materie-de-migratie-si-refugiati/>

TEXT

- ▶ <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2017/12/18/governance-of-the-energy-union-council-agrees-general-approach/>
- ▶ <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/ro/sheet/68/politica-energetica-principii-generale>
- ▶ <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/climate-change/>